

დევნილთა თხოვნით, „სინერგია“ აგრძელებს საპარლამენტო არჩევნებში დევნილთა მონაწილეობის პროცედურის განხილვას.

საქართველოს ორგანიზაციის კანონის „საქართველოს საარჩევნო კოდექსის“ 31-ე მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, ამომრჩეველთა ერთიანი სიაში ამომრჩევლის მონაცემები შეიცნება რეგისტრაციის ადგილის მიხედვით. აქედან გამომდინარე, საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებული პირები ამომრჩეველთა ერთიანი სიაში შექაყავთ მათი ფაქტობრივი საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით. ხოლო ამავე მუხლის მე-5 პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტის თანახმად, საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა მონაცემებს ცესკოს განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტრო აწვდის. შესაბამისად, ის დევნილები, რომლებიც კომპაქტურად არიან ჩასახლებული საქართველოს სხვადასხვა ტერიტორიაზე, ხმას საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით მისცემენ.

მაგრამ, როგორ მოვიქცეთ ფოთის, ბათუმის, ფოცხო-წერის და სხვა ახალი დასახლებების დევნილები, რომელთაც დღემდე ახალი საცხოვრებელი საკუთრებაში არ დაგვირგვინებია? – გვეკითხებიან დევნილები.

როგორც კონსტიტუციონალისტი ვახტანგ ხმაღაძე „სინერგიაში“ საუბარში გვიჩვენებს, დევნილებმა უნდა მიმართონ სამოქალაქო რეესტრის ადგილობრივ სააგენტოებს ახალი საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

„მათ ხომ აქვთ რაღაც დოკუმენტი, რომლის მიხედვითაც, ვთქვით, ცხოვრობენ ფოთში ან სხვა ახალ დასახლებაში? მათ ეს საბუთი უნდა წარადგინონ იქაურმა სამოქალაქო რეესტრის სააგენტოში და სააგენტომ უნდა მისცეს ახალი პირადობის მოწმობა, სადაც ახალი მისამართი იქნება აღნიშნული და თვითონ იმავე სააგენტოს ვალდებულდება, რომ გააუქმოს ძველი მისამართის მიხედვით მათი რეგისტრაცია. მხოლოდ ასეთ შემთხვევაში შეძლებენ ისინი ახალი საცხოვრებელი ადგილიდან ხმის მიცემას“, – განმარტავს ვახტანგ ხმაღაძე.

მაგრამ, საქართველოს მოქალაქის პირადობის მოწმობაში დევნილებს ოკუპირებულ ტერიტორიაზე არსებული საცხოვრებლის მისამართი აქვთ დაფიქსირებული. ფაქტობრივი მისამართი კი მხოლოდ დევნილის მოწმობაშია მითითებული. გარდა ამისა, ახალ დასახლებაში მცხოვრებ დევნილებს ჯერ ბინები საკუთრებაში არ აქვთ გადაცემული. შესაბამისად, ისინი სამოქალაქო რეესტრში ახალი საცხოვრებელი ბინის საკუთრების დამადასტურებელ ვერანაირ საბუთებს ვერ წარადგენენ, გარდა ბინის კომუნალური გადასახადის ქვითრებისა. მათ ათვალთქვამენ კი მისამართს ვერ დაარეგისტრირებენ.

ეს პრობლემა ახალი დასახლების დევნილებს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტრომ ერთი შეხედვით მარტივად გადაუჭრა: ახალ საცხოვრებელ ადგილზე ფაქტურად მყოფ დევნილებზე სამინისტროს მიერ გამოყოფილმა სპეციალურმა კომისიამ დევნილის ახალ მოწმობებში გასცა, სადაც ახალი საცხოვრებლის მისამართებია დაფიქსირებული.

ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის იურისტი ლელა ტალიურიც ადასტურებს, რომ სხვადასხვა რეგიონებში განსახლებულ დევნილებს დევნილთა სამინისტრომ ახალი მისამართები უუქვ მისცა.

ლელა ტალიური: „დევნილთა სამინისტროს მიერ უუქვ გაკეთდა ახალი დამისამართება. შესაბამისად, ამ საქმეს აკეთებს არა სამოქალაქო რეესტრი, არამედ სამინისტრო.“

მამუკა კაკიტაძე: „თუკი წყალტუბოდან, ვთქვით, ფოთში გადაიყვანეს და ახლა იქ ცხოვრობენ, მათ შეუცვალეს საბუთი, ძველი საბუთი ჩამოერთვათ და ახალი საბუთით მივლენ ფოთში. ისინი წყალტუბოში ვეღარ მივლენ, რადგან წყალტუბოს მისამართი ანუღირდება“

სად უნდა მისცენ ხმა ახალ დასახლებაში რასახლებულმა დევნილებმა

მოგხსენებთ, სიების დამდგენმა კომისიამ სიები ცესკოს გადასცა. აქედან გამომდინარე, თუკი დევნილები ერთი ადგილიდან მეორეზე გადაიყვანეს, ეს სიებშიც უნდა აისახოს. თუ ასე არ არის, დარჩენილ ვადაში მოხდება ამ პრობლემის გამოსწორება. ანუ, მას შემდეგ, რაც დევნილთა სამინისტრო გადაამისამართებს, სტრუქტურულად მოგვარდება საკითხი.“

„სწორია ის, რომ დევნილები არჩევნებში მონაწილეობენ მათი ფაქტობრივი საცხოვრებელი მისამართით, რაც უწყვეტია დევნილთა მოწმობაში. დამისამართება იმას ნიშნავს, რომ დევნილის მოწმობა გამოცვლილია და ფაქტობრივი საცხოვრებელი მისამართი შეესაბამება მათ ახალ საცხოვრებელ ადგილს. იდეაში ეს ყველაფერი უუქვ უნდა იყოს ვაკეთებულნი და თუკი არ არის, ეს უნდა გაარკვიოთ სიების დამდგენ კომისიასთან და ცესკოში,“ – განაცხადა ლელა ტალიური.

იურისტი ჩვენთან საუბრისას იმასაც აღნიშნავს, რომ ერთიანი საარჩევნო სიაში დევნილების მოხვედრასთან დაკავშირებით ცესკომ უნდა გააკეთოს კომენტარი, რადგან სწორედ ხარატივილის უწყება ახორციელებს კომისიის გადაწყვეტილების საფუძველზე ოქტომბრის დონეზე ცვლილებებს.

ერთიანი საარჩევნო სიის დამდგენი კომისიის თავმჯდომარე მამუკა კაკიტაძე კი ამბობს, რომ საზოგადოებრივი მისამართშეცვლილ მოქალაქეებს გრაფაში ძველი მისამართიც ექნებათ მითითებული და ახალიც.

მამუკა კაკიტაძე: „მე შემოიღია ამასთან დაკავშირებით გიპასუხოთ არა მხოლოდ დევნილთა მისამართებში, არამედ საქართველოს ყველა იმ მოქალაქესთან დაკავშირებით, რომლებსაც ამა თუ იმ ფორმით ახალი დამისამართება შეეხოთ. დამისამართება განხორციელდა თბილისსა და რეგიონებში. თბილისში ამას ახორციელებდა „ოუ-ეს-აი-დი“, რეგიონებში – ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლები. ამომრჩეველთა ერთიანი სიაში მისამართის გრაფაში ყველა მოქალაქეს ჩაეწერება როგორც განსახლებული, ასევე ძველი მისამართი. ეს ეხება როგორც დევნილებს, ასევე სხვა მოქალაქეებსაც.“

კაკიტაძე იმასაც ამბობს, რომ ვისაც აქვს ახალი დამისამართება და არ აქვს გამოცვლილი დოკუმენტი, არც მათ ექნებათ პრობლემა,

რადგან ძველი მისამართიც იქნება მითითებული. „ჩვენ ამომრჩეველთა ერთიანი სიაში თავს მოგვუყრიეთ ყველა ტიპის მისამართს, რაც მოიქმნება რეესტრის ბაზაში, რათა დამისამართების პრობლემა არჩევნების დღეს ხმის მიცემისთვის ბარიერი არ გახდეს,“ – აცხადებს კაკიტაძე.

აღნიშნულიდან გამომდინარე ლოგიკურია დაიბადოს შეკითხვა: თუკი ძველი მისამართიც ფიქსირდება და ახალიც, მისამართ-გამოცვლილი პირი კი ახალი მისამართით მივა საარჩევნო უბანზე, ხომ არ არის შესაძლებელი, რომ ძველ მისამართზე მის ნაცვლად სხვამ მისცეს ხმა?

მამუკა კაკიტაძე: „ვთქვით, პირი ცხოვრობდა ანაგის ქუჩაზე და შემდეგ ამ ქუჩას სახელი გადაერქვა და შარტავას ქუჩა ეწოდა. იმ პირობების, რომელიც ამ ქუჩაზე ცხოვრობს, ერთსა და იმავე გრაფაში ეწერება ანაგის ქუჩაზე და შარტავას ქუჩაზე. იქ ლაპარაკია ერთსა და იმავე მისამართზე, რომელსაც ორი სხვადასხვა სახელი ჰქვია.“

„რაც შეეხება დევნილებს, თუკი წყალტუბოდან, ვთქვით, ფოთში გადაიყვანეს და ახლა იქ ცხოვრობენ, მათ შეუცვალეს საბუთი, ძველი საბუთი ჩამოერთვათ და ახალი საბუთით მივლენ ფოთში. ისინი წყალტუბოში ვეღარ მივლენ, რადგან წყალტუბოს მისამართი ანუღირდება.“

დევნილებისთვის ახალ ჩასახლებებში საარჩევნო უბნები ცალკე გაიხსენება, თუ ჩვეულებრივ ადგილობრივებისთვის გახსნილ საარჩევნო უბნებზე მივლენ – ამის გასარკვევად ცესკოს სპიკერს ევა აზარაშვილს ვესაუბრეთ.

ეკა აზარაშვილი: „კანონის მიხედვით, ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებული პირები არჩევნებში მონაწილეობას იღებენ ფაქტობრივი საცხოვრებელი მისამართის მიხედვით. ცალკე უბნები მათთვის არ გაიხსენება. თუკი დევნილებმა მიიღეს დევნილის ახალი მოწმობა, სადაც მითითებულია მათი ახალი მისამართი, რომელ უბანშიც ცხოვრობენ, იქ მისცემენ ხმას.“

„სინერგია“ ესაუბრა წყალტუბოს ა/ო „დევნილი ქალები თავიანთი უფლებებისათვის“ ხელმძღვანელ ლალი გრიგოლაშვილს, რომელმაც დავიდასტურა, რომ წყალტუბოს ახალი დასახლების დევნილებმა ახალი მისამართი მართლაც უუქვ მიიღეს, რაც მითითებული აქვთ კიდევ

დევნილის ახალ მოწმობაში. მაგრამ ჯერჯერობით არ ვიცით, არიან თუ არა ეს დევნილები მოხვედრილი ერთიანი საარჩევნო სიაში ამ ახალი მისამართით, რისი გადაამოწმების საშუალება დევნილებისათვის პრობლემას არ უნდა წარმოადგენდეს.

ვესაუბრეთ ბათუმისა და ფოთის ახალი დასახლებების რამდენიმე დევნილსაც, რომელთაც ასევე დაგვიდასტურეს, რომ მათ ახალ საცხოვრებელ ადგილზე აღრიცხვის შემდეგ მართლაც გადაეცათ დევნილის ახალი მოწმობები, სადაც შესაბამისად ახალი მისამართებია დაფიქსირებული.

რაც შეეხება სამოქალაქო რეესტრს, დევნილებს მისთვის არ მიუშარბათ – ასე გვითხრეს, ეს ისევე და ისევე დევნილთა სამინისტროს საქმეა. მაგრამ დასახლებაში არიან დევნილები, რომელთა ადგილზე დაფიქსირება კომისიამ იმ დროისათვის ვერ შეძლო და მათ ახალი დევნილის მოწმობები არ აქვთ. გამოდის, რომ არჩევნებში მონაწილეობის უფლება მათ ძველი რეგისტრაციის ადგილზე რჩებათ.

ვახტანგ ხმაღაძე: „კანონში წერია ასეთი ნორმა, რომ თუ ამა თუ იმ პირის თაობაზე ბინის მფლობელმა, ან იქ მცხოვრებმა პირმა, ან მეზობლებმა განაცხადეს, რომ ეს პირი ამ მისამართზე არ ცხოვრობს, მაშინ მისი გვარის გასწვრივ კეთდება აღნიშვნა „მოხსნილია რეგისტრაციიდან“. ასევე, ასეთი აღნიშვნა იწერება იმ პირის გვარის გასწვრივ, რომლის რეგისტრაციაც გაუქმებულია სამოქალაქო რეესტრის მიერ. მაგრამ შემდეგ პუნქტში წერია, რომ სწორედ იმ პირებს, ვინც მოხსნილია რეგისტრაციიდან, არჩევნებში მონაწილეობის უფლება აქვთ ბოლო რეგისტრაციის ადგილის მიხედვით. გამოდის, რომ, ვთქვით, პირს გაუქმებს რეგისტრაცია, მაგრამ იმავდროულად უფლებას აძლევენ არჩევნებში მონაწილეობა მიიღოს იმ მისამართის მიხედვით, რომელზეც რეგისტრაცია გაუქმებულია. ანუ, ვთქვით, ჩემს ბინაზე რომ იყო მიწერილი 15 კაცი, მე განვაცხადე და მათი რეგისტრაცია გაუქმდა, მაგრამ ამ პირებს მაინც ეძლევათ უფლება, იმავე უბანში ძველი მისამართის მიხედვით მისცენ ხმა.“

– ამ ნორმის მიხედვით, შეუძლიათ თუ არა ძველ მისამართზე ხმის მიცემა იმ დევნილებს, რომლებიც არ არიან დარეგისტრირებული ახალ მისამართზე?

– მათთვის თუ არ შეუცვლიათ რეგისტრაციის მისამართი, მაშინ მათ უფლება ექნებათ, მისცენ ხმა იმ მისამართით, რომელიც აქვთ დევნილის მოწმობის მიხედვით.“

– არის თუ არა იმის ალბათობა, რომ, თუკი სხვაგან განსახლებული დევნილი ხმას ახალი მისამართით აძლევს, მისი ძველი მისამართით, თუკი იგი სამოქალაქო რეესტრს გაუქმებული არ აქვს, საარჩევნო ხმის გამკალებელმა ისარგებლოს? როგორც აღვნიშნეთ, ახლადგანსახლებულ დევნილს სამოქალაქო რეესტრისათვის იმის მოთხოვნით, რომ მოიხსნას ძველი რეგისტრაციის ადგილიდან, არ მიუშარბათ. მან მხოლოდ ის იცის, რომ ახალი მისამართი სამინისტროს მიერ გაცემულ დევნილის ახალ მოწმობაში ჩაუწერეს...“

– რასაკვირველია, ამის ალბათობა არც ბოლოს ადამიანი სხვაგან ცხოვრობს და, შესაბამისად, ახლა იქ არის დარეგისტრირებული, ან პირიქით, არ არის დარეგისტრირებული. მაგრამ ხმის მიცემის უფლება ძველ მისამართზეც ეძლევა.“

და ბოლოს ისიც გვინდა აღვნიშნოთ, რასაც ახალ მისამართებზე დაუბრუნებელი დევნილები უსვამენ ხაზს: „თუკი სამინისტრო დევნილის ახალ მოწმობებს არ მოგვცემს და, შესაბამისად, ახალ მისამართს არ დაგვირეგისტრირებს, ჩვენ ვაგვიკვირდება არჩევნებში მონაწილეობა ძველი მისამართების მიხედვით, რადგან ერთი რეგიონიდან მეორეში გადაადგილებისათვის მატერიალური სახსრები არ გავაჩნია.“

„ჩემი სახლი“ – რატომ ჩავარდა დევნილთა მონაწილის კონსოლიდან ალენის საპროპოზიციონტო პროგრამა

დასასრული

კნობისათვის, საპროპოზიციონტო პროგრამით „ჩემი სახლი“ პრეზიდენტი დევნილებს აფხაზეთში დატოვებული საკუთრების საჯარო რეესტრში დარეგისტრირებას პირდაპირ აპირებდა. როგორც პრეზიდენტი აცხადებდა, ეს შემდგომში აფხაზეთის სუბარატისტული მთავრობის მიერ უძრავი ქონების გასხვისების პროცესს ხელს შეუშლიდა. ამ უფლებით სარგებლობა ბევრმა იძულებით გადაადგილებულმა სცადა და სამინისტროში საკუთრების დეკლარაციის ფორმაც შეავსო.

დევნილებს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტროში უნდა წარედგინათ ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მათი უძრავი ქონების დამადასტურებელი დოკუმენტი. შემდეგ უნდა მომხდარიყო თანამგზავრული ფორმის გადართობა, საკარმიდამო მიწის ნაკვეთების რუკების დამზადება და მომზადებულიყო საპროპოზიციონტო საჯარო რეესტრისთვის წარსადგენად.

ამ საქმიანობისთვის ვაღებოც წინასწარ განსაზღვრული იყო – ეს პროგრამა 2007 წელს უნდა დასრულებულიყო და იმავე წელს ყველა დევნილს საკუთრების მოწმობა უნდა მიეღო. ცხინვალის რეგიონში დასადგენი იყო 5000-მდე საცხოვრებელი სახლის მშენებლობა, აფხაზეთში – 120 000-ზე მეტი საცხოვრებელი სახლი, ბინა თუ

საკარმიდამო მიწის ნაკვეთი. „ტელევიზიის“ ეთერში 2010 წლის 8 იანვარს გასულ სიუჟეტში ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა აწ უუქვ ყოფილი მინისტრი კობა სუბელიანი აცხადებდა, რომ სამინისტროს 2010 წელს ამ ტიპის საკუთრების დამადასტურებელი მოწმობა 84 ათას დევნილზე აქვს გაცემული.

თუმცა, ამ სიუჟეტთან იხილეთ წლის შემდეგაც რეალობა სულ სხვაგვარია. იმ დევნილთა საერთო რაოდენობა, ვინც სამინისტროსგან საკუთრების რეგისტრაცია მოითხოვა, სულ 67 ათასამდეა და, სუბელიანისგან განსხვავებით, სამინისტრო ამბობს, რომ საკუთრების დამადასტურებელი მოწმობა ჯერ არც ერთ პირს არ გადასცემია.

„საპროპოზიციონტო პროგრამა „ჩემი სახლი“-ს ფარგლებში, დღევანდელი მონაცემებით, 67 012 ოჯახს აქვს შევსებული ქონებრივი დეკლარაცია და მართალია, პროგრამა 2007 წელს უნდა დასრულებულიყო, მაგრამ მიმდინარეობს ბაზის სრულყოფა და არსებული მონაცემების გადამოწმება. ასევე საჯარო რეესტრთან ტექნიკური სამუშაოების განხორციელება, რათა მიხედეს საკადასტრო რუკის ფორმირება,“ – ნათქვამია დევნილთა სამინისტროს მიერ რამდენიმე დღის წინ გამოზავნილ წერილში.

გარდა ამისა, იქვე აღნიშნულია, რომ უუქვ შევსებულ დეკლარაციებს დამატა 2008 წლის რუსეთის აგრესიის შედეგად დევნილი მოსახლეობის ქონებრივი დეკლარაციების შევსება-აღრიცხვის პროცესი, რაც ასევე მოითხოვს ადამიანურ, ფინანსურ და დროის რესურსებს და რაც მთავარია, ყველაფერი დამოკიდებულია დევნილთა ნებაზე:

„ხალხის საერთო რაოდენობა, რომელთაც იძულებით წესით დატოვეს საკუთარი ქონება და ტერიტორია, გაცილებით მეტია, ვიდრე შევსებული დეკლარაციები და აქედან გამომდინარე, როგორც სამინისტროში, ასევე ვებ-გვერდისა და საელჩოების მეშვეობით აქტიურად უწყვეტად, ყოველდღიურ რეჟიმში მიმდინარეობს უძრავი ქონების დეკლარაციების შევსება.“

ნათია კაკიტაძის თქმით, წინასწარი რეგისტრაციის დოკუმენტის გაცემაზე საჯარო რეესტრი უარს აცხადებდა იმ მიზეზით, რომ ქონების რეგისტრაციისთვის აუცილებლად საჭირო იყო აერო-გადაღობი გაკეთებული ელექტრონული რაზმივითი ნახაზი, რასაც ოკუპირებულ ტერიტორიაზე ისინი ვერ გააკეთებდნენ და თუ ვინმე დევნილი მოქალაქე მიმართავდა, უარს უბრუნებდნენ.

„მაშინდელი კანონმდებლობის მიხედვით, სამინისტროში მონაცემთა ბაზის გაკეთება 2007 წლისთვის დასრულებული უნდა ყოფილიყო. მაგრამ 2008 წლის ბოლისთვის მხოლოდ გარკვეული ტერიტორიის ბაზის გაკეთება დასრულდა. მოწმობ-

ის გასაცემად საჭირო იყო „ჩემი სახლი“-ს პროგრამით გათვალისწინებული სრულყოფილი ბაზის შექმნა, მაგრამ ეს ბაზა რა ეტაპზეა, არ ვიცი,“ – დასძენს კაკიტაძე.

სამინისტროს წერილში განმარტებულია, რომ „უწყვეტად“, „ყოველდღიურ რეჟიმში“ მიმდინარეობს როგორც უძრავი ქონების დეკლარაციების შევსება, ასევე „ოკუპირებულ ტერიტორიებზე არსებული სახელმწიფო ქონების აღწერა და იდენტიფიკაცია.“

„თანამგზავრული გადაღებები უძრავ ქონებაზე ნათლად სურათს ვერ იძლევა იმ მარტივი მიზეზის გამო, რომ მოხდა უძრავი ქონების გამოცხადება და გაერთიანება. საჭირო იქნა ომამდელი სურათის აღდგენა. საქართველოს გარემოს დაცვის სამინისტროს არქივში მოპოვებული იქნა გასული საუკუნის 80-იანი წლების აფხაზეთის ტერიტორიაზე გადაღებული აეროფოტო ფირები, რომელიც გადაეცა დევნილთა სამინისტროს და მიხედვით იქნა გეოგრაფიული კოორდინატებზე, რის შედეგადაც აღდგენილ იქნა აფხაზეთის ტერიტორიის ომამდელი სურათი,“ – ნათქვამია სამინისტროს წერილში.

რამდენ ხანში დასრულდება საპროპოზიციონტო პროგრამა და როდის შეძლებენ დევნილები საკუთარი ქონების წინასწარი რეგისტრაციის მოწმობის აღებას? ამ შეკითხვაზე პასუხი სამინისტროს ისევ არ აქვს.

ახალი მინისტრის დაპირება და დევნილთა ერთობიანი ტაიმ-აუტი

მარი ოთარაშვილი

თბილისში მცხოვრებმა აფხაზეთიდან დევნილთა იმ კატეგორიამ, რომლებიც დღემდე დევნილთა სამინისტროს არც საცხოვრებელი ფართით და არც ფულადი კომპენსაციით არ დააკმაყოფილა, 3-თვიანი საპროტესტო გამოსვლების შემდეგ ერთობიანი ტაიმ-აუტი აიღო. „თუ ერთი თვის განმავლობაში დევნილთა სამინისტრომ ეს პირობა არ შეასრულა, აქციები განაგრძდება და ფართომასშტაბიანი სახეს მიიღებს“, – განაცხადა ჩვენთან საუბრისას აღნიშნული აქციების ორგანიზატორმა, პარტია „მომავლის საქართველოს“ ლიდერმა გიორგი ლაღიძემ.

მისივე თქმით, სამინისტროსგან ერთი თვის ვადაში პასუხს დევნილთა 100-მდე ოჯახი ელის.

გიორგი ლაღიძე: ბოლო სამი თვის განმავლობაში აფხაზეთიდან დევნილ მოქალაქეებთან ერთად საპროტესტო აქციებს ვატარებთ. ამ ადამიანების მოთხოვნა ფართობით დაკმაყოფილება. ეს ის ადამიანები არიან, ვინც ცხოვრობს კომპაქტურად ჩასახლების ადგილებში, ან აფხაზეთიდან გამოდევნის დღიდან ცხოვრობს ქირით. ხელისუფლებამ მათ დღემდე საცხოვრებელი ფართი არ მისცა. ეს აქციები სწორედ

ფართობის გამოყოფის მოთხოვნით ტარდებოდა. ბოლო აქცია 1-ლ ავესტოს გაიშარა. სწორედ ამ დღეს აქციის მონაწილეებთან სამინისტროს წარმომადგენელი ჩამოვიდა შესახვედრად. მათ ითხოვეს ერთობიანი ვადა იმისათვის, რომ ყველა საკითხი შეისწავლონ. ამას თვითონ დევნილებიც გავგებით მოეკიდნენ.

— **ანუ, აქციები დროებით შეწყდა?**
— დიახ, შეწყდა დროებით. მინისტრის მოადგილემ გვითხრა, რომ ინდივიდუალურად შეისწავლის ყველა დევნილის საკითხს და მაქსიმალურად შეეცდება ამ ადამიანებს გვერდით დაუდგეს. მოგვხსენებთ, რომ თავად დევნილთა სამინისტრო სუბელიანის მინისტრობის დროს მუდმივად აპელირებდა, თითქოსდა ამ დევნილებს უკვე ჰქონდათ ფართები და მეორედ ითხოვდნენ. თავად ეს დევნილები არიან იმის მომხრეები, რომ ინდივიდუალურად მოხდეს თითოეული ფაქტის შესწავლა. ვისაც არ აქვს ფართი, ისინი დაკმაყოფილდნენ და მეც ამის მომხრე ვარ.

აქედან გამომდინარე, ერთი თვის განმავლობაში ეს აქციები აღარ გაიმართება და თუ ერთი თვის განმავლობაში დევნილთა სამინისტრომ ეს პირობა არ შეასრულა, აქციები განაგრძდება და ფართომასშტაბიანი სახეს მიიღებს. როცა სუბელიანი შეიცვალა ახალი

გიორგი ლაღიძე: როცა სუბელიანი შეიცვალა ახალი მინისტრით, დევნილები ამას სიხარულით შეხვდნენ და რაღაც იმედი ჩაესახათ, მაგრამ ჯერ არც ახალი მინისტრის მიერ გაკეთებულა რამე

მინისტრით, დევნილები ამას სიხარულით შეხვდნენ და რაღაც იმედი ჩაესახათ, მაგრამ ჯერ არც ახალი მინისტრის მიერ გაკეთებულა რამე. თუმცა, ვნახთ, ერთი თვის შემდეგ როგორ გადაწყვეტილებას მიიღებენ ჩვენს მოთხოვნაზე.

— **დაახლოებით რამდენი დევნილი მონაწილეობს ამ აქციაში?**

— 100-მდე ოჯახი იქნება. აქ არის დევნილთა ორი კატეგორია: კომპაქტურად ჩასახლებულნი სხვადასხვა დაწესებულებებში და დევნილები, რომლებიც ქირით ცხოვრობენ.

— **რამდენად ვიცით, არის ფაქტები, როდესაც აფხაზეთიდან დევნილთა გარკვეულ ნაწილზე კარგა ხნის წინ ხელისუფლებამ საცხოვრებელი ფართის სანაცვლოდ ფულადი კომპენსაცია გასცა, მაგრამ აღნიშნულმა ვერ შეძლეს ამ თანხით ბინის შექმნა და დღეს ხელისუფლებისაგან ბინებით დაკმაყოფილება ითხოვენ.**

— მესმის, რასაც გულისხმობთ. ზუსტად აქედან გამომდინარე, ჩემი მოთხოვნაა, რომ ყველა დევნილის მდგომარეობის შესწავლა ინდივიდუალურად მოხდეს და ვისაც მართლა არ მიუღია არც ფართი და არც ფულადი კომპენსაცია, სამინისტრო ვალდებულია პირველ რიგში ისინი დაკმაყოფილოს.

„საქართველოს დევნილები მართო არჩევნების წინ ახსენდება...“

მადან იმარლიშვილი

პროექტის „დევნილების ჩართულობის გაძლიერება საპარლამენტო არჩევნების კონტექსტში“ ფარგლებში, პანრაიზ ბილის სამხრეთ კავკასიის ბიუროს ორგანიზებით, წყალტუბოში და ფოთში მცხოვრები დევნილი მოსახლეობისთვის 2012 წლის 7-8 ივლისს კიდევ ერთი დისკუსია გაიმართა.

გენდერი და სოციალური პოლიტიკა საქართველოში: რა კავშირშია სქესობრივი როლები განვითარებასთან? ქალის როლი სამშვიდობო პროცესებში: როგორია ქართული რეალობა? იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მოკიდებულება კონფლიქტის, დაბრუნებისა და სამართლიანობის მიმართ; ნატო – საქართველოს სამხედრო-პოლიტიკური არჩევანი? – დევნილ საზოგადოებას საინტერესოა რამდენიმე ერთი შეხედვით განსხვავებული თემა ჰქონდა შეთავაზებული.

საქართველოში არსებულ გენდერულ და სოციალურ პოლიტიკაზე, ქალთა როლზე სამშვიდობო პროცესებში ფილოსოფოსმა ლელა გაფრინაშვილმა ისაუბრა; კონფლიქტოლოგმა პაატა ზაქარაიშვილმა – კონფლიქტის, დაბრუნებისა და სამართლიანობის მიმართ დევნილთა რეაქციებზე; და ამ მიმართულებით 2010 წელს კავკასიის კვლევითი რესურსების მიერ ევროკავშირის დაფინანსებით და ბრიტანული ორგანიზაცია „შერიგების რესურსების“ დაკვეთით ჩატარებულ კვლევაზე; ხოლო წყალტუბოში „ნატოს საინფორმაციო ცენტრის“ ქუთაისის ოფისის ხელმძღვანელმა გოჩა ჩხეტიამ და ფოთში კი „ნატოს საინფორმაციო ცენტრის“ დირექტორმა თენგიზ გოგოტიშვილმა დევნილთა ყურადღება ნატოს შექმნის ისტორიაზე, მიზნებსა და კრიტიკულ რეაქციებზე გაამახვილეს.

დისკუსიები წყალტუბოში

„საქართველოს დევნილები მართო არჩევნების წინ ახსენდება...“

დისკუსია ფოთში. აქ ჩატარებული გამოკითხვის მიხედვით, გამოკითხულთა მხოლოდ 19% ეთანხმება სრულიად იმას, რომ ქართული საზოგადოება მხარს უჭერს დევნილებს და მხოლოდ 5% იმას, რომ საქართველოს მთავრობა სერიოზულ ყურადღებას აქცევს დევნილების პრობლემას

„საქართველოს დევნილები მართო არჩევნების წინ ახსენდება...“

„სწორად არ მიმაჩნია ისეც თავიდან დაიწყეთ გამოკვლევა, ვინ არის მართალი და ვინ – დამნაშავე. ამაზე თუ ვილაპარაკებთ, ვერასოდეს შევრიგდებით. ორივე მხარე ერთნაირად არის დამნაშავე, ორივე ერთნაირად უნდა ვალდართ დაშვებული შეცდომები...“

„ამ წუთას რომ ჰკითხო რუსეთს, რა უნდა, რის სანაცვლოდ დაგვიბრუნდება აფხაზეთს, ნეტავ რას იტყობა?“

„თუკი ქართველები და აფხაზები

დისკუსიები ფოთსა და წყალტუბოში

შერიგებისკენ წავლენ, ვინ მოიხდის ბოდიშს, ამაზე სალაპარაკო აღარ დარჩება. მაგრამ ჯერ პროცესი არ არის მომწიფებული რეალური შერიგებისთვის. თუ საპირა ოქნება, ორივე მხარე მოიხდის ბოდიშს...“

„კონფლიქტი მთავრობას არ დაუწყია. კონფლიქტი ადამიანებისგან მოდის...“

„გაგრძელდა ვარ. ერთ-ერთი ტრენინგის დროს, როცა ჩვენ უნდა გადაგვედგა ნაბიჯი შერიგებისკენ, გაგრძედა ჩემს ნახევრად აფხაზ მეგობარს დავერეყე და საქართველოში ჩამოსვლა შევთავაზე. რა მინდა საქართველოში? – მიპასუხა. ვუთხარი, ჩვენ ხომ მეგობრები ვიყავით-მეთქი? მიპასუხა, გეშინოდეს საქართველოში. ამის მერე როგორ დავერეკო...“

„როგორ ფიქრობთ, ჩანს აფხაზეთის დაბრუნების პერსპექტივა?“

„მამიდაჩემისგან მახსოვს, ბაღის გამგე იყო და ძალიან ძვირად დაუჭრა რუსული ბაღის ქართულად გადაკეთება...“

„დღეაღმდეგ აფხაზია. ჩვენ ტყვეობაში დავრჩით, ბიძაჩემთან ვიყავით. ერთხელ მეზობელთან გადავედი. მეზობლის ბიჭმა, რა კარგი ღარიბი გვაქვს და ბიძაჩემმა გააჩუქა – გაჩუქა, ქართველია აქ და იწყებენ. ასეთი ურთიერთობები გვკონდა...“

„რამდენად მნიშვნელოვანია საქართველოს როლი ნატოში გაწევრიანების საკითხში? თუ მნიშვნელოვანია, რა ვერ გავაკეთეთ ისე, რომ აქამდე „მამ“-იც ვერ მივიღეთ?“

„იცი კი მოსახლეობამ, საერთოდ რას წარმოადგენს ნატო? მერწმუნეთ, ხალხს, რომელთან ერთადაც ვცხოვრობ და ვისთანაც ვურთიერთობ, წარმოდგენა არ აქვს ნატოს შესახებ...“

„ჩემი აზრით, ქალს ყველაზე მეტი თავისუფლება საქართველოში ოჯახში მიენიჭა. ქალი გახდა მამაც, დედაც, ოჯახიც უნდა არჩინოს, შვილებიც უნდა გაზარდოს. მამაკაცებს ჰგონიათ, რომ თავისუფლება მისცეს, თორემ რამხელა ვალდებულებაა, ეს კიდევ სხვა საკითხია. საბედნიეროდ თუ სამწუხაროდ, ქართველი ქალი ამ ყველაფერს საკმაოდ კარგად ართმევს თავს. ეს რის ფასად უჯდება, სხვა საქმეა...“

„არჩევნების დროს ყველა მოსამზადებელი სამუშაო ქალების გასაკეთებელია, თუნდაც არჩევნების დღეს. კომისიის წევრები და თავმჯდომარეებიც ქალები არიან. ყოველთვის მიყვარს, ამ სამუშაოებში რატომ არ არიან ჩართულები მამაკაცები. ქალს თუკი შეუძლია იყოს ამომრჩეველი, რატომ არ შეუძლია იყოს არჩეულიც?...“

დისკუსიები ფოთში

კვლევის „იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მოკიდებულება კონფლიქტის, დაბრუნებისა და სამართლიანობის მიმართ“ ფარგლებში დასმული კითხვები:

„ეთანხმებით თუ არა მოსაზრებას: ვგრძნობ, რომ ვარ ქართული საზოგადოების წევრი?“

„ეთანხმებით თუ არა მოსაზრებას: თავს შევიწროებულად ვგრძნობ იმის გამო, რომ ვარ დევნილი?“

„ეთანხმებით თუ არა მოსაზრებას: ვგრძნობ, რომ ქართული საზოგადოება მხარს უჭერს დევნილებს?“

„ეთანხმებით თუ არა მოსაზრებას: ვგრძნობ, რომ საქართველოს მთავრობა სერიოზულ ყურადღებას აქცევს დევნილების პრობლემას?“

„ყოფილხართ თუ არა აფხაზეთში მას შემდეგ, რაც დევნილი გახდით?“

„ეთანხმებით თუ არა, რომ ქართველი ხალხი მეგობრულად არის განწყობილი აფხაზი ხალხის მიმართ?“

„ეთანხმებით თუ არა იმას, რომ აფხაზი ხალხი მეგობრულად არის განწყობილი სხვა ეროვნების ხალხის მიმართ?“

„იფიქრებდით თუ არა აფხაზეთში სამუდამოდ დაბრუნებაზე?“ – ეს იმ კითხვების ნაწილია, რომლებიც კვლევაში მონაწილე დევნილებს დაუსვეს.

გამოკითხულთა მხოლოდ 19% ეთანხმება სრულიად იმას, რომ ქართული საზოგადოება მხარს უჭერს დევნილებს და მხოლოდ 5% იმას, რომ საქართველოს მთავრობა სერიოზულ

შეხვედრა წყალტუბოში

ყურადღებას აქცევს დევნილების პრობლემას.

კვლევის პრეზენტაციისას თვალშისაცემი იყო ის, რომ გამოკითხულთა დიდი ნაწილი არჩევდა ბევრ შეკითხვაზე ეპასუხა „არ ვიცი“. ასე იყო შეკითხვის: „ეთანხმებით თუ არა იმას, რომ აფხაზი ხალხი მეგობრულად არის განწყობილი სხვა ეროვნების ხალხის მიმართ?“ შემთხვევაშიც. დისკუსიის ერთ-ერთი მონაწილის აზრით, ეს იმით არის განპირობებული, რომ მათ „შეხება აღარ აქვთ აფხაზებთან. მეც ალბათ „არ ვიცი“ ვიტყვი, იმიტომ, რომ მას შემდეგ აღარ ვყოფილვარ აფხაზეთში“.

მომდევნო თემა – გენდერის საკითხები და ქალის როლი სამშვიდობო პროცესებში:

რა საერთაშორისო სამართლის დოკუმენტებს ვართ მიერთებული, ან რატომ არის მნიშვნელოვანი ქალის როლის გაძლიერება გადაწყვეტილების მიღების პროცესში; როგორია ევროპული ქვეყნების გამოცდილება; რას ნიშნავს კვოტირების სისტემა და რატომ წააწყდა იგი წინააღმდეგობას ყოველ ჯერზე საქართველოში, როდესაც კი იყო მასზე მსჯელობა – ლელა გაფრინაშვილმა ამ საკითხებზე ისაუბრა.

გამოთქმული მოსაზრებები გენ-

დერულ თანასწორობასა და ქალის როლზე პოლიტიკაში: „რალაცებს ვეთანხმები და რალაცები მომწონს თქვენი საუბრიდან, რალაცები – არა. გენდერულ თანასწორობასაც ნაწილობრივ ვეთანხმები. არ მაინტერესებს ვეროა და რუსეთი, საქართველო საქართველოა. ქალის მანდილი არ უნდა დაიკარგოს. ქალი მშვიდობას აგდებს კონფლიქტის დროს. ეკლესიაშიც კაცი ჩვეულებრივად შედის, ქალს თავზე უნდა ეფაროს რალაც. ქალს მეტი მოკრძალება და თავმდაბლობა უნდა ჰქონდეს...“

„პარლამენტში ქალების არჩევის მერე გხედავთ, რომ ისინი უკანა პლანზე დგანან, ერთეულები რჩებიან წინ. ეს ქალის სიძლიერეზე ხომ არ არის დამოკიდებული? რამდენად მნიშვნელოვანია, ქალი იყოს ძლიერი და თავისი პოლიტიკის გამტანი?“

„მომწონს ქალის ჩართვა პოლიტიკაში, მაგრამ თქვენ ასევე ისაუბრეთ სტერეოტიპების მსხვერპლზე და პროსტიტუციის ლეგალიზაციაზე. ამას ქართველი ხალხი არ მიესალმება. არ გვიჩნდება ევროპელობა, ამის ლეგალიზაციას ხალხის დიდი წინააღმდეგობა მოყვება...“

„არც ფოთშია ასეთი დაწესებულებების ნაკლებობა. ვიცი, რომ ბევრ მთავარში ირადგვა ნორმები. არ მინდა ვინმეს ეთქვას, რომ ევროპულად მიმაჩნია თავი, მეც ჩვეულებრივი ქართველი ვარ, მაგრამ ვადართ კომპიუტერს, სოციალური ქსელები, და ეს რატომ არ უნდა ვაღიაროთ?! ამაში პრობლემას ვერ ვხედავ...“

„ჩემი აზრით, რწმენა და ტრადიცია სხვადასხვაა. თავსაბურავის დახურვის სურვილი შეინიღან უნდა მოდიოდეს...“

„რატომ ირდევია ჩვენს ქვეყანაში ქალთა უფლებები? რა იწვევს ოჯახურ ძალადობას საქართველოში?“

„კონფლიქტის მოგვარების პროცესში მნიშვნელოვანია ქალის როლი. როგორც რესურსი, უნდა გამოვიყენოთ ქალის ბუნება, იმიტომ, რომ ქალი უფრო ლომობიერია, უფრო ლოიალური და ანგარიშგასაწევი. ქალი ჩართული უნდა იყოს პოლიტიკაში. კვოტირების სისტემის შემოღებასაც ვეთანხმები. თუმცა, კვოტირზე არ უნდა იყოს დამოკიდებულება, ისე უნდა ჩამოყალიბდეს ჩვენი საზოგადოება, რომ ხელოვნური ჩართულობა არ იყოს საპირა იმისათვის, რომ ქალები იყვნენ პარლამენტში“.

და ბოლოს – რას წარმოადგენს ნატო, ჩრდილო-ატლანტიკური ალიანსი? როდის და რა მიზნით შეიქმნა იგი? როგორია საქართველოს სამხედრო-პოლიტიკური არჩევანი? დისკუსიამ ამ თემაზე კიდევ ერთხელ წამოჭრა ინფორმაციის ნაკლებობის პრობლემა:

„მამ“-ზე არ მქონია ინფორმაცია. მართლაც, რომ უნდა მიგველო, და მერე უცებ გავიგეთ, რომ „მამ“-ი არ მოგვეცა, მაგრამ გვაქვს მასზე უკეთესი“.

„საქართველოს ნატოში გაწევრიანების შემთხვევაში, ცხინვალის და აფხაზეთის ტერიტორიაზე რუსეთის ჯარის ყოფნა როგორ აღიქმება?“

„ნატოსთან დაკავშირებით დღეს საქართველოში აზრი ორად იყოფა. ნაწილი მიიჩნევს, რომ ნატო მომზიბულელია და გულისხმობს ჩვენს უსაფრთხოებას, მაგრამ არც თქვენ შეგიძლიათ გვითხროთ ზუსტად, რა იქნება სამომავლოდ აფხაზეთთან დაკავშირებით. ხალხში არსებობს ეჭვი, რომ ეს თემა გაუარესდება...“

დასასრული მ-4 გვირდვნი

